

Τα πανεπιστήμια στην πορεία του ριζικού μετασχηματισμού τους

ΚΑΙ ΤΩΡΑ, Η ΩΡΑ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Του καθηγητή ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΟΚΟΥ

Μέλους της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ

Το φοιτητικό κίνημα κι οι προοδευτικοί πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, απ' τις 16 Ιουλίου 1982 που ισχύει ο νέος Νόμος για τη Δομή και τη Λειτουργία των ΑΕΙ, μέσα από δύσκολες κι αντιφατικές πολλές φορές διαδικασίες, βρισκόμαστε σε αναζήτηση μιας καινούργιας στρατηγικής στις νέες συνθήκες της καινούργιας θεσμικής πραγματικότητας.

Αποφασιστικοί παράγοντες και μοχλοί για τη θεσμική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε, δάσκαλοι και φοιτητές, απ' τη τελευταία χρονιά της δικτατορίας διαμορφώσαμε τις προϋποθέσεις για μια στρατηγική, αντίθεσης στη φεουδαρχική δομή και λειτουργία του αναχρονιστικού κι εξαρτημένου ελληνικού πανεπιστημίου, αλλά ταυτόχρονα, διεκδίκησης ριζικού εκδημοκρατισμού κι εκσυγχρονισμού του.

Η αντίθεση πολλές φορές, λαθεμένα προσωποποιήθηκε, οι σχέσεις των φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας φορτίστηκαν συναισθηματικά, οξύνθηκαν κι πολώθηκαν, κι όπου ιδιαίτερα, οι εκφραστές της άρχουσας ιδεολογίας τύχαινε ν' αποτελούν ανάξια επιστημονικά και ηθικά μέλη του πανίσχυρου ως τότε καθηγητικού κατεστημένου, οι φοιτητές φθάσαν στην ολοκληρωτική απόρριψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ταυτίζοντάς την με την συνολικά αυταρχική, αναχρονιστική κι αντιεπιστημονική δομή και λειτουργία του πανεπιστημίου.

Σήμερα ο Νόμος 1268/82 που έκφρασε τις θέσεις και τους αγώνες του Πανεπιστημιακού Κινήματος και που σε βασικά του σημεία τις υπερκέρασε ριζοσπαστικά, ανοίγει το δρόμο για ακόμη βαθύτερες αλλαγές που όμως δεν μπορούν να τελεστούν απ' την Πολιτεία ερήμην και για λογαριασμό των φορέων της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

Γιατί η στρατηγική που εκφράζει με συνέπεια την πολιτική βούληση της Κυβέρνησης και διαπερνά το Νόμο αυτό, είναι η στρατηγική της ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ της ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ και της ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ και προϋποθέτει το ριζικό αναπροσανατολισμό της στρατηγικής και της τακτικής του Πανεπιστημιακού Κινήματος.

Και όπως δεν μπορεί να αναλύσει κανείς με αξιοπιστία τη σημερινή, ριζικά διαφορετική θεσμική πραγματικότητα, με τα χθεσινά μεθοδολογικά εργαλεία, έτσι κι οι γενικόλογες κριτικές αναφορές μερικών παρατάξεων στις σημερινές αντικειμενικές συνθήκες απλά θυμίζουν μερικά σωστά συνθήματα απ' το χθες και δυστυχώς υποδηλώνουν και την αδυναμία τους να τα μεταφράσουν σε συγκεκριμένη πράξη σήμερα.

Απ'τη στιγμή που η Κυβέρνηση, συνεπής με το πρόγραμμά της για το βαθύ μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας, θεσπίζει την ουσιαστική, αποφασιστική κι ισότιμη συμμετοχή δασκάλων και φοιτητών, σ'όλες ανεξαιρέτα τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, σ'ένα ουσιαστικά πια αυτοδιοικούμενο πανεπιστήμιο, δεμένο με τις ανάγκες του τόπου και την επιδίωξη εθνικά ανεξάρτητης, αυτοδύναμης και σύμμετρης οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Πατρίδας μας, δεν μπορεί, δεν νομιμοποιείται ένα αληθινό προοδευτικό πανεπιστημιακό κίνημα, να αναμασά διεκδικητικά συνθήματα, να θεάται τις εξελίξεις, να καταγγέλλει τα κακώς κείμενα που δεν θέλησε, δεν μπόρεσε η δεν πρόφτασε ακόμα το ίδιο ν'αντιμετωπίσει, και να μη πρωταγωνιστεί στη δημοκρατική δομή και λειτουργία του Πανεπιστημίου, όπως η στρατηγική της κοινωνικής αλλαγής το επιτάσσει, κι ο Νόμος 1268/82 κατοχυρώνει.

Είναι αλήθεια, ότι η φάση της μετάβασης απ'το παλιό στο καινούργιο απαιτεί μια νέα αντίληψη, μια νέα ποιότητα ανάλυσης, ανάληψης πρωτοβουλιών κι ευθυνών και δράσης ενώ ταυτόχρονα αντικειμενικά συνυπάρχει απ'τη μια με λογικές νοοτροπίες και πρακτικές που κληροδοτήθηκαν απ'το παρελθόν, κι απ'την άλλη με αδυναμίες, καλά γνωστές σ'όλους μας που δεν μπορούν να ωραιοποιηθούν ή να μηδενιστούν σ'όνομα μιας αριστερής επαναστατικής ή «επαναστατικίζουσας» φρασεολογίας και κριτικής.

Όταν όλοι μας πριν 16 μήνες χτυπούσαμε τ'αναχρονιστικά αντιδημοκρατικά κι αντιεπιστημονικά προγράμματα σπουδών του πανεπιστημίου - εργαλείου αναπαραγωγής της άρχουσας τάξης και σήμερα δεν σπεύδουμε να φτιάξουμε όπως ο Νόμος ορίζει, τα δικά μας σωστά, σύγχρονα επιστημονικά και δημοκρατικά προγράμματα, μέχρι το Μάη του 83, αλλά σκιαμαχούμε παγιδευμένοι στην αδράνεια της σωστής (μέχρι χθες όμως) συνθηματολογία κι αφήνουμε το χρόνο να περνά, δεν μπορούμε να φορτώσουμε τα λάθη και τις αδυναμίες μας σε κανένα «κατεστημένο», πολύ δε περισσότερο στο Νόμο 1268/82 που επιβάλλει την ουσιαστική μας συμμετοχή ως εγγύηση κι ασφάλεια για την υπηρετηση απ'το καινούργιο δημοκρατικό πανεπιστήμιο «των συμφερόντων του τόπου και του λαού».

Όταν πρέπει, μέσα απ'τα όργανα του Πανεπιστημίου, με τη μεγαλύτερη κι ουσιαστικότερη απ'όλα τα κράτη του κόσμου φοιτητική συμμετοχή, να ετοιμάσουμε τους εσωτερικούς κανονισμούς των ΑΕΙ μέχρι τον Ιούνιο του 1983, δεν μπορεί να μας φταίει κανένας φανταστικός εχθρός για την ενδεχόμενη αδυναμία μας ν'ανταποκριθούμε στο βαρύ φορτίο δημοκρατικής ευθύνης που μας αποδίδει ο Νόμος 1268/82.

Μήπως όμως ο Νόμος για τη Δομή και Λειτουργία των ΑΕΙ υπερεκτίμησε τις δυνατότητες του προοδευτικού Πανεπιστημιακού Κινήματος, κι οι αντικειμενικές αδυναμίες που αυτό παρουσιάζει τελικά θα λειτουργήσουν αθέλητα υπονομευτικά στην εφαρμογή του;

Κεντρική πολιτική κατεύθυνση, κατεύθυνση, αξία και στόχος των κοινωνικών δυνάμεων που βρίσκονται στην εξουσία είναι, ότι χωρίς κινήματα ενωτικά, μαζικά και συνειδητοποιημένα κανένας Νόμος οσοδήποτε προοδευτικός δεν μπορεί να φέρει την πολυπόθητη κοινωνική αλλαγή.

Κι αυτή η πολιτική κατεύθυνση, προσδιορίζει με σαφήνεια τα όρια και τη δυναμική της στρατηγικής για το Πανεπιστήμιο, που δεν είναι ξεκομμένη αλλά εναρμονίζεται και συλλειτουργεί με τη στρατηγική της ριζικής κοινωνικής αλλαγής.

Κι αυτή η πολιτική κατεύθυνση, προσδιορίζει με σαφήνεια τα όρια και τη δυναμική της στρατηγικής για το Πανεπιστήμιο, που δεν είναι ξεκομμένη αλλά εναρμονίζεται και συλλειτουργεί με τη στρατηγική της ριζικής κοινωνικής αλλαγής.

Κι επειδή η αλήθεια λυτρώνει κι είναι από μόνη της επαναστατική, οι προοδευτικές δυνάμεις δεν τη φοβούνται, γι αυτό ας πούμε τα πράγματα με τ' όνομά τους εδώ και τώρα.

Για να γίνει το Πανεπιστήμιο θεμέλιο της κοινωνικής αλλαγής, πρέπει στις σημερινές συνθήκες δημοκρατικής δομής και λειτουργίας του, πριν απ' όλα να δουλεύει.

Ν' ανασκουμπωθούμε όλοι δάσκαλοι και φοιτητές, να συνειδητοποιήσουμε ότι πλέον εμείς το διοικούμε, εμείς τόχουμε στα χέρια μας, να ξεπεράσουμε τις αδράνειες των μικροπαραταξιακών μικροωφελημάτων, ν' αφήσουμε στη μπάντα αριστερές κι αριστερότερες κορώνες που επιβεβαιώνουν περιχαρακωμένες «καθαρότητες» της φάσης των διεκδικήσεων του παρελθόντος και:

- Να μάθουμε όλοι δάσκαλοι και φοιτητές το Νόμο 1268 και να αναλύσουμε με εργαλείο την επιστημονική μεθοδολογία τις δυνατότητές του, για να μη μας ζυμώνουν με το αν ο Νόμος βρίσκεται κοντά η μακριά απ' τις θέσεις της ΕΦΕΕ,
- Να φτιάξουμε γρήγορα και σωστά τα νέα προγράμματα σπουδών,
- Να φτιάξουμε γρήγορα και σωστά τους Εσωτερικούς Κανονισμούς των ΑΕΙ,
- Να ξεκινήσουμε ενωτικές, μαζικές συλλογικές πρωτοβουλίες για να γεμίσουν τα αμφιθέατρα και τα εργαστήρια απ' τους φοιτητές που έδιωξε η συντήρηση, η αντίδραση, ο αυταρχισμός κι η επιστημονική χρεοκοπία του πανεπιστημίου της εξάρτησης απ' τους φοιτητές που θα θέλουν πια να δουλεύουν και να ερευνούν και ν' αξιοποιούν την απάνω τους κοινωνική επένδυση της εργατικής τάξης, της αγροτιάς, του εργαζόμενου λαού μας, για να μπορέσουν μετά να αποδώσουν με επάρκεια στο κοινωνικό σύνολο.
- Να μη βαφτίζουμε προοδευτικό ότι μας συμφέρει

- Να βρίσκουμε λύσεις με φαντασία στα καθημερινά μικροπροβλήματα που ανακύπτουν, ξεπερνώντας τις πολώσεις του παρελθόντος και δημιουργώντας νέες συμμαχίες μ' όλους όσους, δασκάλους και φοιτητές, θέλουν το Πανεπιστήμιο να γίνει κύτταρο κοινωνικής προόδου κι ανάπτυξης του τόπου μας,
- Ν' αναπτύξουμε αξιόπιστες, ταχύρυθμες δημοκρατικές κι αποτελεσματικές συλλογικές διαδικασίες, μέσα απ' τις οποίες ν' αξιοποιούνται οι γνώσεις, οι θέσεις, οι προτάσεις κι οι δημιουργικές πρωτοβουλίες κάθε δασκάλου και φοιτητή
- Να προωθήσουμε τους νέους θεσμούς ανάπτυξης κι αξιοποίησης της παρουσίας κάθε ΑΕΙ σε συμμετοχική αυτοδιαχειριστική βάση
- Να ξεκινήσουμε μέσα από τα ΑΕΙ το χτίσιμο νέων παραγωγικών σχέσεων, απ' τη δομή και λειτουργία των μελετητικών-ερευνητικών ομάδων που θα ασχολούνται με θέματα του δημόσιου τομέα, της παραγωγής και της αναπτυξιακής διαδικασίας, μέχρι τη δημιουργία παραγωγικών - καταναλωτικών και λειτουργικών συνεταιρισμών δασκάλων και φοιτητών.
- Να χτίσουμε την ενότητα δασκάλων και φοιτητών που δεν θα ισοπεδώνει τις νόμιμες και γόνιμες άλλωστε δευτερεύουσες αντιθέσεις αλλά θα τις συνθέτει δημιουργικά σε μια νέα αντίληψη και ποιότητα καθημερινής εκπαιδευτικής, ερευνητικής και συλλογικής δουλειάς.

Ο μόνος τρόπος να εξαρθρωθούν και οι τελευταίοι οπισθοφύλακες της αντίδρασης στο καινούργιο δημοκρατικό πανεπιστήμιο, είναι η ενότητα και η δουλειά.

Το κατεστημένο, η εξάρτηση κι η συντήρηση δεν ξορκίζονται με συνθήματα.

Στις σημερινές συνθήκες θεσμικά κατοχυρωμένης αυτοδιοίκησης, αυτοδιαχείρισης κι ανάπτυξης των ΑΕΙ απ' τους φορείς τους, μπορούν να συντριβούν με τη συνεπή, ενωτική και συλλογική δουλειά δασκάλων και φοιτητών, στη διδασκαλία, στην έρευνα και σε κάθε πανεπιστημιακή λειτουργία, χωρίς αποκλεισμούς αλλά και χωρίς προνομιακές «ερατικές» πρωτοπορίες.

Οι ευθύνες συνεπώς είναι δικές μας, και θα κρινόμαστε κάθε μέρα στην πράξη.